

Stāsts par Annas Boleinas nāvi ir visai nežēlīgs, bet Hilarija Mantela prot saskatīt to, kas slēpjas aiz asinīm un nāvessodiem. Viņa izmanto savu stāstnieces talantu, lai parādītu morāles ambivalenci un politiskās dzīves slēptos mehānismus. Izcilākā mūsdienu britu rakstniece ir atdzīvinājusi Anglijas vēsturē nozīmīga perioda zināmāko epizodi.

Sers Pīters Stotārds, 2012. gada  
*Man Booker* balvas žūrijas komisijas priekšsēdētājs

Romāns “Ievediet nelaiķus” ir izcils darbs visās tā niansēs... Īsts iztēles triumfs, kas izsmel jebkuru cildinošu vārdu krājumu.

*Spectator*

Romāns “Vilku nams” bija izcils darbs, bet tā turpinājums, lai arī ne tik apjomīgs, piedāvā vēl spilgtāku un iespaidīgāku vēstījumu.

*The Times*

Autore atgriežas pie saviem tēliem turpat, kur atstāja tos “Vilku namā”... Viņas iztēle ir tikpat bagātīga, un vārda mākslā viņa ir tikpat meistarīga kā vienmēr.

Mārgareta Atvuda, *Guardian*

Runājot Kromvela vārdā, Hilarija Mantela ir iedvesmas pārņemta. Radošā pacēlumā veidojot romāna epizodes un dialogus, viņa uzbur pārlicinošas vēstures ainas.

Filipa Gregorija, *Sunday Express*

Nedomājiet, ka varat ķerties pie šīs grāmatas jebkurā laikā – atvēliet šim baudījumam īsto brīdi, jo, reiz paņēmuši to rokā, jūs nespēsiet atrauties, līdz būsiet tikuši līdz pēdējai lappusei.

*Country Life*

HILARY  
MANTEL

BRING UP  
THE BODIES

HILARIJA  
MANTELA

IEVEDIET  
NELAIKUS,

No angļu valodas tulkojusi  
**Karīna Tillberga**



821.111-31

Ma 513

**Hilary Mantel**

**BRING UP THE BODIES**

Copyright © 2012 by Tertius Enterprises

Cover design © HarperCollinsPublishers 2012

Cover illustration © Andy Bridge

Tulkotāja pateicas par saņemto atbalstu AKKA-LAA.



**Hilarija Mantela**

**IEVEDIET NELAIĶUS**

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projektu vadītāja *Una Orinska*

Redaktore *Elga Rusmane*

Korektore *Elīna Kola*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Vāka dizainu adaptēja *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-691.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.<sup>1</sup> pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Karīna Tillberga, 2022

© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2022

ISBN 978-9934-0-9567-2

Arī šoreiz Mērijai Robertsonei –  
ar visdziļākajiem cieņas apliecinājumiem  
un visa laba vēlējumiem



## DARBOJOŠĀS PERSONAS

### **Kromvela saime**

Tomass Kromvels, kalēja dēls, tagad karaļa sekretārs, tiesu arhīva priekšnieks, Kembridžas Universitātes kanclers un karaļa vietnieks Baznīcas lietās

Gregorijs Kromvels, viņa dēls

Ričards Kromvels, viņa māšasdēls

Reifs Sedlers, viņa galvenais lietvedis, uzaudzis Kromvela ģimenē kā audžudēls

Helēna, Reifa daiļā sieva

Tomass Eiverijs, Kromvela rēķinvedis

Tērstons, pavārs

Kristofs, kalps

Diks Pērsers, suņkopis

Entonijs, āksts

### **Nelaiķi**

Tomass Vulzijs, kardināls, pāvesta legāts un lords kanclers; 1530. gadā atstādināts no amata, arestēts un miris

Džons Fišers, Ročesteras bīskaps, 1535. gadā sodīts ar nāvi

Tomass Mors, lords kanclers pēc Vulzija; 1535. gadā sodīts ar nāvi

Elizabete, Anna un Greisa Kromvelas, Tomasa Kromvela sieva un meitas, mirušas 1527.–1528. gadā; Ketrina Viljamsa un Elizabete Velifeda, viņa māšas

### **Karaļa ģimene**

Henrijs VIII

Anna Boleina, viņa otrā sieva

Elizabete, Annas mazā meita, troņmantniece

Henrijs Ficrojs, Ričmondas hercogs, karaļa ārlaulības dēls

### **Karaļa pirmā ģimene**

Aragonas Katrīna, Henrija pirmā sieva, pēc šķiršanās atrodas mājas arestā Kimboltonā  
Mērija, Henrija un Katrīnas meita, iespējamā troņmantniece, arī atrodas mājas arestā  
Marija de Salinasa, Aragonas Katrīnas bijusī galma dāma  
Sers Edmunds Bedingfilds, Katrīnas uzraugs  
Greisa, viņa sieva

### **Hovardu un Boleinu dzimtas**

Tomass Hovards, Norfolkas hercogs, karalienes negantais tēvocis, viens no Anglijas dižākajiem pēriem, Kromvela ienaidnieks  
Henrijs Hovards, Sari grāfs, viņa jaunākais dēls  
Tomass Boleins, Viltširas grāfs, “monsinjors”, karalienes tēvs  
Džordžs Boleins, lords Ročfords, karalienes brālis  
Džeina, lēdija Ročforda, Džordža sieva  
Mērija Šeltone, karalienes māsīca  
*Aizkulisēs*: Mērija Boleina, karalienes māsa un karaļa kādreizējā mīlākā, apprecējusies un dzīvo laukos

### **Sīmoru ģimene Vilku namā**

Vecais sers Džons, bēdīgi slavens kā savas vedeklas pavadinātājs  
Lēdija Mārdžerija, viņa sieva  
Edvards Sīmors, viņa vecākais dēls  
Tomass Sīmors, viņa jaunākais dēls  
Džeina Sīmora, viņa meita, abu Henrija sievu galma dāma  
Besa Sīmora, viņas māsa, precējusies ar seru Antoniju Otredu, Džērsijas gubernatoru; vēlāk atraitne

### **Galminieki**

Čārlzs Brendons, Safolkas hercogs, Henrija VIII māsas Mērijas vīrs, vēlāk atraitnis, pērs ar ierobežotām prāta spējām  
Tomass Vaiats, džentlmenis ar neierobežotām prāta spējām, Kromvela draugs, tiek turēts aizdomās par sakaru ar Annu Boleinu



Herijs Pērsijs, Nortamberlendas grāfs; smagi slimis, parādos iegrimis jauns pērs, savulaik bija saderinājies ar Annu Boleinu  
Frānsiss Braiens, tā dēvētais “elles vikārs”, Boleinu un Sīmoru rādnieks

Nikolass Karū, galvenais staļļmeistars, Boleinu ienaidnieks  
Viljams Ficviljams, karaļa mantzinis, arī Boleinu ienaidnieks  
Henrijs Noriss, dēvēts par Laipno Norisu, karaļa galvenais kambarkungs

Frānsiss Vestons, vieglprātīgs un ekstravagants jauns džentlmenis  
Viljams Breretons, patvaļīgs un ķildīgs vecāks džentlmenis  
Marks Smītons, aizdomīgi grezni ģērbies muzikants  
Elizabete, lēdija Vustera, Annas Boleinas galma dāma  
Hanss Holbeins, gleznotājs

### **Garīdznieki**

Tomass Kranmers, Kenterberijas arhibīskaps, Kromvela draugs  
Stīvens Gārdiners, Vinčesteras bīskaps, Kromvela ienaidnieks  
Ričards Sempsons, karaļa likumnieks laulības lietās

### **Valsts amatpersonas**

Tomass Rizlijs, dēvēts par Sauciet-mani-par-Rizliju, karaļa zīmoga klerks  
Ričards Rīšs, Anglijas ģenerālprokurors  
Tomass Odlijs, lords kanclers

### **Vēstnieki**

Jūstass Šapvī, imperatora Kārļa V vēstnieks  
Žans de Dentvils, Francijas sūtnis

### **Reformatori**

Hamfrijs Monmuts, bagāts tirgotājs, evaņģēlistu piekritējs, Kromvela draugs, atbalstīja Bībeles tulkotāju Viljamu Tindlu, kurš atrodas ieslodzījumā Nīderlandē

Roberts Pekingtons, tirgotājs  
Stīvens Vons, Antverpenes tirgotājs, Kromvela draugs un aģents

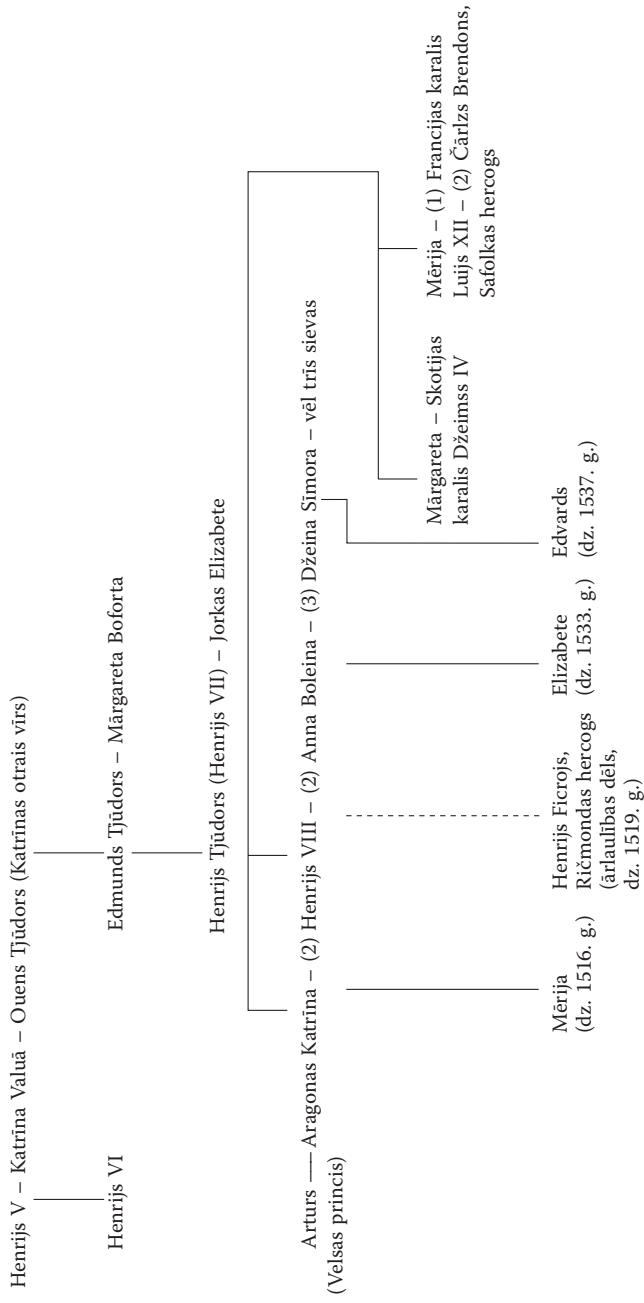
### **Veco dzimtu pretendenti uz troni**

Mārgareta Pola, karaļa Edvarda IV krustmeita, Aragonas Katrīnas  
un princeses Mērijas atbalstītāja  
Henrijs, lords Montegjū, viņas dēls  
Henrijs Kortnijs, Ekseteras marķīzs  
Ģertrūde, viņa varaskārā sieva

### **Londonas Tauerā**

Sers Viljams Kingstons, konstebls  
Lēdija Kingstona, viņa sieva  
Edmunds Volsingems, viņa vietnieks  
Lēdija Šeltone, Annas Boleinas krustmāte  
Franču bende

## Tjūdori (vienkāršots ciltskoks)



Henrijs Tjūdors (Henrijs VII) mantoja tiesības uz troni no savas mātes Mārgaretas Bofortas, Edvarda III mazmazmeitas.  
Henrija Tjūdora un Jorkas Elizabetes laulība apvienoja Tjūdoru un Jorku dzimtas.



“Vai es neesmu tāds pats cilvēks kā citi? Neesmu? Neesmu?”

HENRIJS VIII imperatora vēstniekam Jūstasam Šapvī



# PIRMĀ DAĻA

# I

---

## Piekūni

VILTŠĪRA, 1535. GADA SEPTEMBRIS

**N**O debesīm krīt viņa bērni. Kromvels vēro tos, sēžot zirga mugurā; aiz viņa plešas akriem Anglijas zemes. Tiem ir zeltīti spārni, acis pielijušas asinīm. Greisa Kromvela šķeļ gaisu, bez skaņas uzklūp savam upurim, bez skaņas atgriežas viņam uz rokas. Viņš dzird klusu rosību: švikst spārni, čab spalvas, riklē guldz maigas skaņas; tie ir intīmi, radniecīgi, teju pārmetoši troksnīši, kas liecina par atpazīšanu. Viņas krūteža ir nošķiesta ar asinīm, nagi apķepuši ar gaļas driskām.

Vēlāk Henrijs teiks: “Jūsu meitenes šodien labi pastrādāja.” Piekūns, vārdā Anna Kromvela, viegli šūpojas uz Reifa Sedlera cimda; viņš jā līdžas karalim un risina vieglu sarunu. Visi ir noguruši; saule slīgst lejup, un viņi atgriežas Vilku namā, ļaujot groziem vaļīgi noslīgt uz zirgu kakla. Rīt būs viņa sievas un abu māsu kārta. Šīs sievietes, kuru kauli jau sen guļ Londonas mālainē, ir ieguvušas jaunu ķermeni. Viegļas kā pūciņas, tās paceļas augstu gaisā un slid līdzī gaisa strāvām. Tām ir sveša žēlsirdība un atbildība, to dzīve ir ļoti vienkārša. Raugoties lejup, tās redz tikai savus upurus un mednieku palienētos spalvu pušķus: plīvojošu, tramīgu, barības pilnu pasauli.

Visa vasara bija kā nebeidzama asiņaina bakhanālija: gaisā lidoja spalvas un vilna, suņi tika sūtīti pēc medijuma un atkal pulcināti kopā, tika apkopti nogurušie zirgi, dziedētas džentlmeņu gūtās vainas. Un vismaz dažas dienas Henriju apspīdēja saule. Arī šodien – ap dienas vidu no rietumiem saskrēja mākoņi un sāka krist lielas, smaržīgas lāses, bet vēlāk saule atgriezās ar spīvu



svelmi, un tagad debesis ir tik skaidras, ka var izspiegot svētos Debesu valstībā.

Vilku namā visi nokāpj no zirgiem, nodod tos grūmiem un gaida karali. Domās viņš jau ir pievērsies depešām no Vaitholas, ko ziņneši piegādā uz jebkuru galma atrašanās vietu. Pie vakariņu galda viņš pacietīgi uzklausīs visu, ko stāstīs Sīmori un karalis, izspūris, apmierināts un labdabīgs, kāds viņš šovakar šķiet. Kad karalis būs devies pie miera, sāksies viņa darba nakts.

Lai gan diena ir galā, Henrijs nesteidzas iekšā – viņš stāv un raugās apkārt, ar pilnu krūti ieelpojot zirgu sviedru dvaku; saule ir iezīmējusi viņa pieri ar platu ķieģeļsārtu svēdru. Rīta pusē karalis pazaudēja cepuri un atteicās pieņemt svešu, tāpēc saskaņā ar etiķeti galvas nācās atsegt arī visiem pārējiem. Tagad kalpiem būs jāpārmeklē krēslainie meži un lauki, cenšoties saskatīt zālē melnu spalvu vēdas vai spīdīgo mednieka kokardi, zelta Svēto Hūbertu ar safīru acīm.

Gaisā jaušama rudens dvesma. Tādu dienu vairs nebūs daudz, tāpēc var arī pastāvēt; visapkārt rosās Vilku nama zirgu puīši, priekšā plešas zilgas dūmakas aņņemta Viltšīras ainava; var pastāvēt līdzās karalim, kurš, uzlicis roku tev uz pleca, ar aizrautību atceras aizritējušo dienu: zaļās birztales un strautus, alkšņus ūdens malā, rīta miglu, kas turējās līdz deviņiem, īso lietusgāzi un spirdzinošo vējiņu, kas pēc laika norima, dodot vietu pēcpusdienas svelmei.

“Kāpēc jūs neesat apsvilis saulē, ser?” brīnās Reifs Sedlers. Būdams rudmatis tāpat kā karalis, viņš nu ir koši sārts un mūsains, apsarkušas šķiet pat acis. Tomass Kromvels parausta plecus un, aplicis roku Reifam ap pleciem, dodas iekšā. Viņš nešķīrās no sava Londonas bāluma pat Itālijā – ne rēķinvežu kambaros, ne arī kaujas lauku speltē. Viņš saglabāja Dieva doto baltumu arī savā razbainieka bērņibā, augas dienas pavadot uz upes un sirojot pa apkārtni. “Kromvelam ir lilijbalta āda,” teic karalis. “Bet tā ir viņa vienīgā līdzība ar šo vai jebkuru citu ziedu.” Tā ķircinoties, viņi sēžas pie galda.

Henrijs pameta Vaitholu tajā nedēļā, kad ar nāvi tika sodīts Tomass Mors. Tā bija pelēka, lietaina jūlija nedēļa, un valdnieka

kavalkāde pērās pa dubļiem līdz pat Vindzori. Pēc tam viņi izmeta plašu loku pa rietumu grāfistēm; nokārtojuši karaļa darīšanas Londonā, augusta vidū ceļiniekiem pievienojās Kromvela palīgi. Karalis un viņa svīta nakšņoja jaunās, no sarkaniem ķieģeļiem būvētās mājās un vecos namos ar sagruvušiem vai nojauktiem aizsargmūriem, reizēm arī bērnu spēļmantiņām līdzīgās pasaku pilīs, kurām nocietinājumu nebija no sākta gala un kuru sienām lielgabala lode izietu cauri kā papīram. Anglijā jau piecdesmit gadus nav bijis karu. Tā ir Tjūdorū derība: viņi piedāvā mieru. Ikviens namatēvs grib izdabāt karalim, un pēdējās nedēļās ir redzēta ne viena vien steigā apmesta siena un paviršs akmens kalums – visi steidza pievienot savām emblēmām Tjūdorū rozi un iznīdēt jebkuras bijušās karalienes pēdas, ar āmuriem atskaldot no sienām Aragonas granātus; augļi sašķēlās gabalu gabalos, uz visām pusēm lidoja akmens sēkliņas. Ja nebija laika akmens darbiem, to vietā uz ātru roku uzmālēja Annas Boleinas piekūnus.

Hans Holbeins pievienojās viņiem ceļā un uzzīmēja karalienes Annas portretu, bet tas viņai nepatika; pēdējā laikā viņai nepatīk gandrīz nekas. Viņš uzzīmēja arī Reifu Sedleru ar tā mazo, akurāto bārdiņu, strikto lūpu līniju un jaunmodīgo cepurīti – spalvām rotātu ripulī, kas tik tikko turas uz īsi apcirptajiem matiem. “Jūs uzzīmējat man tik plakanu degunu,” Reifs sūkstās, un Hanss atbild: “Nav manos spēkos uzlabot jūsu degunu, māster Sedler.”

“Viņš salauza to jau bērnībā, vingrinoties turnīru mākslā,” paskaidro Kromvels. “Es pats izvilku viņu no zirga kāju apakšas, šo mazo nelaimes čupiņu, kas raudāja un sauca māti.” Viņš viegli saspiež jaunekļa plecu. “Nekreņķējies, Reif. Manuprāt, tu esi ļoti izskatīgs puisis. Atceries, ko Hanss izdarīja ar mani.”

Tomass Kromvels tagad ir aptuveni piecdesmit gadus vecs. Viņam ir strādnieka ķermenis, drukns un eņģīgs, nu jau manāmi aptucis. Melnie mati ir sākuši sirmot, bālā āda, kurai nekaitē ne saule, ne lietūs, rosina baumas, ka viņa tēvs ir bijis īrs. Patiesībā Volters Kromvels bija Patnijas aldaris, kalējs un aitu cirpējs, slīpēts zellis, kurš grāba, ko vien varēja, negants ķīveklis, kauslis

un plēgurs, kuru nereti stiepa pie tiesas par to, ka viņš bija kādu piekāvis vai apšmaucis. Nevieni visā Eiropā nespēj saprast, kā šī cilvēka dēls pamanījās tikt tik augstu. Vieni runā, ka viņš izvīzējās kopā ar Annas Boleinas klanu, otri apgalvo, ka tas ir nelaiķa kardināla nopelns; Kromvels bija Vulzija uzticības persona, kas zināja sava patrona noslēpumus un gādāja par finansēm. Trešie stāsta, ka viņš saietas ar dažādiem pestēlotājiem. Jaunību viņš aizvadīja svešatnē, bija gan algotnis, gan vilnas tirgonis un baņķieris. Nevieni nezina, kur īsti viņš bija, ar kādiem ļaudīm sagājās, un Kromvels nesteidz klievēt šo neziņu. Viņš netaupa spēkus karaļa kalpībā, zina savu vērti un nodrošina sev pienācīgu atalgojumu: amatus un privilēģijas, īpašumus, muižas un fermas. Viņam ir sava pieeja ikvienam, plašs paņēmieni klāsts: glaimi un uzpirkšana, apvārdošana un draudi, prasme ieskaidrot cilvēkam, kas ir viņa interesēs, un atklāt to, ko viņš nespēj saskatīt pat sevī. Katru Dieva dienu karaļa sekretāram ir darīšana ar augstmaņiem, kuri mīļuprāt nosistu viņu kā mušu ar vienu atriebīgu bliezienu. Viņš to labi zina un ir nemainīgi rāms un pieklājīgs, turklāt nepaguris darbojas Anglijas labā. Viņš nemēdz runāt par sevi un saviem sasniegumiem, bet tajās reizēs, kad viņu apciemo veiksmē, allaž ir uz vietas, gatavs plaši atvērt durvis pēc pirmā biklā klauvējiena.

Kromvela Londonas mājā Ostinas klosterī<sup>1</sup> karājas viņa portrets; viņš ir ģērbies vilnā un kažokādās, rokā ir samieģts dokuments, it kā viņš to žņaugtu. Hanss toreiz iespieda viņu starp galdu un sienu kā slazdā un piekodināja nesmieties, un tā arī tas notika: Hanss strādājot klusi kaut ko dungoja, Kromvels spīvi blenza tukšumā. Ieraudzījis gatavo ģimetni, viņš iesaucās: “Kungs tētīt, es taču izskatos pēc slepkavas!” Un viņa dēls Gregorijs nobrīnījās: “Vai tad tu to nezināji?” Tagad top portreta kopijas viņa draugiem un piekritējiem no Vācijas evaņģēlistu vidus. No oriģināla viņš negrib šķirties pat uz laiku, sak, esmu pie tā pieradis, un tagad,

---

<sup>1</sup> Klosteris, no kura Kromvels nomāja lielu zemes gabalu un ēkas. (*Šeit un turpmāk tulk. piez.*)

pārnācis mājās, viņš redz sevi dažādos tapšanas posmos: viegli ieskicētas aprises, daļēji uzgleznots. Ar ko lai sāk gleznot Kromvelu? Vieni sāk ar mazajām, urdīgajām acīm, otri – ar cepuri. Trešie atliek galveno uz beigām un glezno zīmogu un grieznes, bet ceturtnie izvēlas kardināla dāvāto tirkīza gredzenu. Lai kāds būtu sākums, gala iespaids ir viens un tas pats: ja esi šim cilvēkam kaut ko nodarījis, nakts melnumā labāk viņu nesatikt. Viņa tēvs Volters mēdza teikt: “Ar manu puiku ir tā: šķībi paskatiesies – izsitīs aci, aizliksi priekšā kāju – viņš to nogriezīs. Bet citādi Tomass ir īsts džentlmenis, ikvienam uzsauks pa mēriņam.”

Hanss zīmē karali vasaras zīda drānās, labsajūtā atlaidušos krēslā pēc vakariņām ar Sīmoriem; pa vaļējiem logiem plūst vakara putnu dziesmas, tiek ienestas sukādes un pirmās sveces. Karaļpāris visur apmetas lielākajā namā, viņu svītu uzņem vietējie muiznieki. Pēc tradīcijas viņu namatēvs pateicas kaimiņiem ar vismaz vienu mielastu, kas sagādā ne mazums raizu un izdevumu. Viņš skaita vezumus ar provīziju, redz virtuvēs valdošo jezgu un pats ir klāt zaļganpelēkajās pirmsausmas stundās, kad ķieģeļu krāsnis tiek gatavotas pirmajai maizes partijai, liemeņi tiek uzsprausti uz iesmiem, katli pakarināti uz trijkājiem, putni tiek noplūksti un sadalīti. Kromvela tēvocis bija arhibīskapa pavārs, un bērnībā viņš bieži grozījās Lambetas pils virtuvē; viņš labi pārzina šī amata noslēpumus, un, gādājot par karaļa ērtībām, svarīgs ir katrs sīkums.

Šis ir brīnumjaukas dienas. Katra dzīvzoga odziņa tvīkst spožā, mākoņu neaizsegtā gaismā, katra lapiņa, saules caurstrāvota, karaļjas kokā kā zeltīts persiks. Vasaras vidū dodoties uz rietumiem, viņi ir šķērsojuši mežainus medību nogabalus, jājuši pa piekalnēm un sasnieguši virsotnes, kur jaušama mūžam mainīgās jūras klātbūtne aiz divām grāfistēm. Šajā Anglijas daļā ir saglabājušies mūsu gigantisko senču būvētie aizsargvaļņi, kapkalni un akmens stabi. Ikviena angļa dzīslās rit dažas milžu asins lāses. Tajos senajos laikos, kad zemi vēl nebija sagandējušas aitas un arkli, viņi medīja mežacūkas un aļņus. Meži bija tik plaši, ka caur tiem varēja jāt dienām ilgi. Reizēm no zemes tiek izcelti seni ieroči, piemēram,

kaujas cirvji, ar kuriem, satverot tos abās rokās, vienā cirtienā var nobeigt zirgu un jātnieku. Padomājiet par varenajiem nelaiķu locekļiem zem šīs zemes virskārtas. Karš bija tiem asinīs, un karš allaž gaida nākamo iespēju. Jānot pa šiem laukiem, cilvēks domā ne tikai par pagātņi, bet arī par to, kas birst tam zem kājām; tā ir nākamība, vēl neizcīnīti kari, ievainojumi un nāve, ko Anglijas zeme silda kā sēklas. Raugoties, kā Henrijs smeļ, lūdz Dievu vai kavalkādes priekšgalā jāļ pa meža taku, rodas iespaids, ka tronī viņš sež tikpat droši kā seglos, bet tas ir tikai šķitums. Naktīs viņš guļ nomodā, veras uz kokgriezumiem rotātajām sijām un skaita savas dienas. Un taujā: “Kromvel, Kromvel, ko man darīt? Paglābiet mani no imperatora, Kromvel. Paglābiet no pāvesta.” Tad viņš sūta pēc Kenterberijas arhibīskapa Tomasa Kranmera un vaicā, vai viņa dvēsele ir nolādēta.

Imperatora vēstnieks Jūstass Šapvī tikmēr sež Londonā un dienu no dienas gaida ziņu, ka Anglijas tauta ir sacēlusies pret savu cietsirdīgo, bezdievīgo karali. Tā ir vēstnieka kvēlākā vēlme, un viņš neželotu ne naudu, ne pūles, lai īstenotu to dzīvē. Imperatora Kārļa V valdījumi ietver Nīderlandi, Spāniju un to aizjūras zemes; viņš ir bagāts un mēdz erroties, ka Henrijs Tjūdors uzdriksstējās atstumt viņa mātesmāsu Katrīnu tā sievišķa dēļ, kuru tautā dēvē par valbacainu padauzu. Šapvī sūta steidzamas depešas un mudina savu principālu pievienoties karalistes dumpiniekiem, īsteni ticīgajiem un troņa tīkotājiem, iekarot šo ķecerīgo salu, kuras valdnieks ar parlamenta atbalstu šķīrās no likumīgās sievas un pasludināja sevi par Dievu To Kungu. Arī pāvestam nepatīk, ka Anglijā par viņu smeļas, saukājot par Romas bīskapu, un viņa tiesa nokļūst karaļa naudas lādēs. Bulla par Henrija izslēgšanu no Baznīcas vēl nav pasludināta, tomēr viņš ir kļuvis par izstumto Eiropas kristīgo valdnieku vidū, un viņi tiek aicināti vai, pareizāk sakot, skubināti šķērsot šaurjūru vai Skotijas robežu un droši ņemt visu, kas iekrīt acīs. Varbūt uz šo aicinājumu atsauksies imperators, varbūt Francijas karalis. Varbūt abi. Gribētos teikt, ka mēs esam tam gatavi, bet diemžēl tā nav. Mums trūkst lielgabalu, pulvera un tērauda,

tā ka iebrukuma gadījumā nāksies izrakt un bravūrīgi griezt ap galvu jau pieminētos milžu kaulus. Un tā nav Tomasa Kromvela vaina; Šapvī ar nicīgu vīpsnu mēdz teikt, ka Anglijā valdītu labāka kārtība, ja Kromvels būtu kļuvis par Henrija sekretāru jau pirms gadiem pieciem.

Lai cīnītos par Angliju – un viņš pats darīs to ar zobenu rokā –, ir jāzina, kas tā ir. Augusta svelmē viņš ar kailu galvu stāv pie senču kapakmeņu tēliem – no galvas līdz kājām bruņotiem vīriem, kuru cimdotās rokas stīvi saņemtas virs uzmetņa, kājas balstās uz akmens lauvām, grifoniem un greihaundiem; akmens un tērauda vīri, kuru padevīgās sievas atdusas tiem līdzās kā gliemeži savās čaulās. Šķiet, ka laikam nav varas pār nelaiķiem, bet tas kaitē to atveidiem – vienam tiek laupīts deguns, citam – pirksts. Uz akmens spilvena guļ ikšķa galiņš, starp drapēriju ielocēm vīd nošķelta pēdiņa, ko varētu būt zaudējis ceļos nometies ķerubs. “Nākamgad būs jāpielabo priekšteči,” teic Rietumu grāfistu lordi, bet viņu pašu ģerboņus ar to turētājiem, emblēmām un devīzēm vienmēr klāj svaigas krāsas kārtā. Viņiem tik piepušķot senču nopelnus: šajās bruņās mans priekštecis cīnījās Azenkūras kaujā<sup>1</sup>, šo kausu tam pasniedza pats Ģentes Džons<sup>2</sup>. Ja nesenajos Jorku un Lankasteru karos viņu tēvi un vectēvi cīnījušies nepareizajā pusē, neviens to nepiemin. Nākamajā paaudzē šie grēki tiks piedoti, dzimtas labā slava atjaunota; pastāvīgi rakņājoties pagātnes trūdu slānī, Anglija nespēs iet uz priekšu.

Viņam, protams, nav tādu senču, ar kuriem varētu lepoties. Reiz pastāvēja dižciltīga Kromvelu dzimta, un, kad viņš sāka kalpot karalim, heraldmeistari centās pierunāt viņu skata pēc pieņemtās ģerboni, bet viņš pieklājīgi atbildēja, ka nepieder šai dzimtai

---

<sup>1</sup> Viena no Simtgadu kara lielākajām kaujām starp angļiem un frančiem, kas notika 1415. gadā pie Azenkūras Ziemeļfrancijā; lai gan frančiem bija skaitlisks pārspēks, angļi guva pārliciecināšanu uzvaru.

<sup>2</sup> Džons Plantagenets jeb Ģentes Džons (1340–1399) – Anglijas karaļa Edvarda III dēls, pirmais Lankasteras hercogs un Lankasteru dinastijas dibinātājs.

un nevēlas piesavināties tās simbolus. Viņš bija ne vecāks par piecpadsmi gadu, kad aizbēga no tēva dūrēm, šķērsoja šaurjūru un iestājās franču karaļa armijā. Ja esi kāvies kopš brīža, kad iemācījies staigāt, kāpēc nedarīt to par naudu? Protams, ir ienesīgāki amati par karošanu; vēlāk viņš tos apguva un īpaši nesteidzās atgriezties dzimtenē.

Un tagad, kad viņu titulētie namatēvi lūdzu padomu, kur labāk ierīkot strūklaku vai uzstādīt trīs dejojošo grāciju figūras, karalis sūta viņus pie Kromvela; viņš ir bijis Itālijā, un, kas der itāļiem, būs gana labs arī viltšīriešiem. Dažkārt Henrijs atstāj karalieni ar tās galma dāmām un muzikantiem un, paņēmis līdzī tikai tuvākos draugus un kalpus, uz vairākām dienām dodas medību tūrē. Tā viņi nokļuva Vilku namā, kur augstos viesus laipni uzņem vecais sers Džons Sīmors un viņa lielā ģimene.

“Nudien nezinu, Kromvel.” Sers Džons draudzīgi uzliek roku viņam uz pleca. “Saukt piekūnus mirušu sieviešu vārdos... Vai tas jūs nenomāc?”

“Es nekad nejutos nomākts, ser Džon. Pasaule pret mani ir pārāk laba.”

“Jums jāpaņem jauna sieva, jāpagādā citi bērni. Varbūt atrādīsiet līgavu, kamēr būsiet šeit. Savernakas mežā ir daudz smuku meiču.”

“Man vēl ir Gregorijs.” Viņš atskatās uz dēlu, par kuru allaž mazliet raizējas.

“Dēli – tas ir labi, bet vīrietim vajag arī meitas,” teic Sīmors. “Meitas ir mūsu mierinājums. Rau, Džeina – tik jauka meitene.”

Kromvels paklausīgi paskatās uz Džeinu Sīmoru, kuru labi zina no galma; viņa bija iepriekšējās karalienes galma dāma un tagad kalpo Annai. Necila jauna sieviete ar sudrabaini bālu ādu, klusa kā pelīte un raugās uz vīriešiem, it kā tie būtu visnotaļ nepatīkams pārsteigums. Nu viņa ir saposusies – balta, mazām neļķītēm izšūta brokāta kleita, pērles. Var redzēt, ka ģimene ir krietni patērējusies; par tērpu vien nācies atdot ne mazāk par trīsdesmit mārciņām,

nemaz nerunājot par pērlēm. Nav brīnums, ka viņa kustas piesardzīgi kā bērns, kuram pieteikts nesasmērēt drēbes.

“Ceru, ka te, savējo vidū, jūs neesat tik bikla, Džeina.” Karalis saņem savā lielajā rokā siko peles ķepiņu. “Galmā no jums nav dzirdēts ne vārds.”

Džeina paceļ acis un pietvīkst līdz pat matu saknēm.

“Vai esat redzējuši kādu tā sarkstam?” jautā Henrijs. “Ja nu vienīgi kādu divpadsmit gadus vecu meitēnu.”

“Man jau sen vairs nav divpadsmit gadu,” bilst Džeina.

Pie vakariņu galda karalis sēž blakus namamātei lēdijai Mārdžerijai. Savulaik viņa bija ļoti daiļa, un Henrija galantās manieres ļauj domāt, ka šis daiļums vēl nav zudis; viņa laida pasaulē desmit bērnus, seši no tiem ir dzīvi, un trīs sēž pie galda kopā ar viesiem. Mantinieks Edvards Sīmors ir glīts vīrietis ar garu, nopietnu seju un skaidri iezīmētu profilu. Viņš ir daudz lasījis un apzinīgi veic jebkuru viņam uzticētu uzdevumu, ir arī karojis un tagad, gaidot jaunu karu, demonstrē savas spējas medībās un turnīros. Kardināls savulaik uzskatīja, ka Edvards izceļas citu Sīmoru vidū; arī viņa paša, Tomasa Kromvela, novērojumi liecina, ka šis cilvēks varētu noderēt galmā. Viņa jaunākais brālis Toms Sīmors ir skaļš, karstasinīgs puisis, kurš patīk sievietēm; kad viņš ienāk telpā, jaunavas sāk ķīķināt, bet jaunas matronas nodur galvu un slepus vēro viņu caur skropstām.

Vecajam seram Džonam ir visai savdabīgs priekšstats par ģimenes saitēm. Pirms diviem vai trim gadiem galmā par to vien runāja, ka viņš brūķējot savu vedeklu, un ne jau vienu reizi neprātīgā kaisles uzplūdā, bet no sāкта gala, kopš laika, kad viņa vēl bija dēla līgava. Karaliene un viņas uzticības personas izplatīja šo stāstu visā galmā. “Aplēsām, ka viņi darīja to vismaz simt divdesmit reizes,” irgojās Anna. “Patiesībā tas bija Tomass Kromvels, cipari ir viņa jājamzirdziņš. Kā jau godīgi kristieši viņi droši vien atturējās svētdienās, arī gavēnis noteikti remdēja mīlas kaisli.” Nodevīgā sieva bija dzemdējusi divus dēlus; kad viņas nerātības nāca gaismā, Edvards paziņoja, ka nevar atzīt par saviem mantiniekiem bērnus,



kuri var būt tiklab viņa dēli kā pusbrāļi. Laulības pārkāpēja tika ieslodzīta klosterī, kur drīz vien veiksmīgā kārtā nomira; nu Edvardam ir jauna sieva, kas turas pa gabalu no vīriešiem un nēsā kabatā ilenu, gadījumā ja vīratēvs pienāktu par tuvu.

Bet nu viss ir piedots un aizmirsts, un šo piedošanu apzīmogo karaļa vizīte. Miesa ir tik vāja. Džonam Sīmoram pieder tūkstoš trīsdesmit akru zemes, ieskaitot briežu parku. Gandrīz viss pārējais ir atvēlēts aitu ganībām un ienes divus šiliņus par akru gadā, proti, par divdesmit pieciem procentiem vairāk nekā aramzeme. Viņa lopiņi ir krustojums ar Velsas kalnu aitām – mazi, ar melniem purniem un sikstu gaļu, bet gana labu vilnu. Tikko ieradies muižā, karalis bukoliskā noskaņojumā vaicā: “Cik tāds makans sver, Kromvel?” Un viņš, uz aci novērtējis kustoni, atbild: “Trīsdesmit mārciņas, ser.”

Frānsiss Vestons, viens no galma zaļknābjiem, pasmīkņā: “Šajā ziņā māsteram Kromvelam var ticēt. Viņš taču kādreiz bija aitu cirpējs.”

“Bez ienākumiem no vilnas tirdzniecības mēs būtu pliki un nabagi,” teic karalis. “Māstera Kromvela zināšanas šajā lietā ir priekšrocība, nevis trūkums.”

Vestons aizsedz smīnu ar plaukstu.

Rīt Džeina Sīmora kopā ar karali dosies medībās. “Domāju, ka būs tikai džentlmeņi.” Kromvels dzird Vestona čukstu. “Karaliene sadusmotos, ja to zinātu.”

“Tad esi tik labs un parūpējies, lai viņa to neuzzina,” viņš nomurmina sev zem deguna.

“Mēs te, Vilku namā, visi esam labi mednieki,” lielās sers Džons. “Arī manas meitas. Jums šķiet, ka Džeina ir bikla, bet iesēdiniet viņu sedlos, un būs īsta Diāna. Nekad neesmu mocījis savas meitenes ar zinībām. Visu, ko vajag, viņām iemācīja sers Džeimss.”

Galda viņā galā smaidot galvu klana svētais tēvs, vecs muļķis ar sirmu galvu un duļķainām acīm. Kromvels pagriežas pret viņu. “Vai mācījāt viņām arī dejoj, ser Džeims? Ja tā, tad visu cieņu! Redzēju, kā Džeinas māsa Elizabete galmā dejo ar karali.”